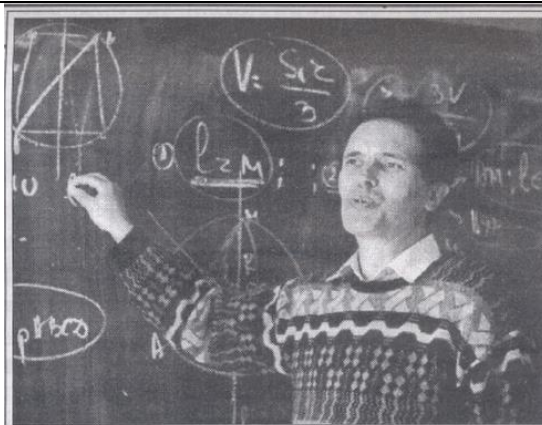

ЖИВОТЪТ МИ ДОТУК Е ЕДНО ДОКАЗВАНЕ - ПРЕД ДРУГИТЕ...И ПРЕД СЕБЕ СИ

Желязко Маринов ДОМБАШОВ е роден на 27 декември 1945 година в с. Малка Арда. Образованието си до 7 клас завършва в родното си село, след което е приет в Родопския пансион в Пловдив, където завършва средно образование в гимназията "Д.Благоев". Висшето си математическо образование получава в СУ

"Климент Охридски" - София. Целият му трудов стаж досега - 28 години, е преминал в ПМГ "В. Левски" - Смолян. Женен, с две деца.

- Господин Домбашов, можете ли да обясните вътрешния ужас на много от нас само като чуят думата математика? Мислите ли, че мозъкът на математика е устроен по-различно?

- Е, чак пък мозъкът! Чувал съм я много пъти тази теория, но не съм склонен да я приема изцяло. Може би наистина има определена нагласа - някои от хората мислят по-логично, по-точно, умеят да търсят и проследяват връзки и зависимости и оттам - да намират решение. Но не бих могъл да се съглася, че някой човек, ако има желание, въобще не може да се справи с математиката.

- Вие специално имахте ли си го това логично мислене още от дете?

- Нямам чак толкова ярки спомени, пък и никой тогава не ми е правил анализ на мисленето. Може да се каже, че ми се учеше, че родителите и учителите разбираха това и ми помогнаха да замина за Пловдив, за да продължа образованието си.

- Как Ви се видя Пловдив след Малка Арда? С какво запомнихте първите си дни там?

- Помня сълзите, след като баща ми ме остави в пансиона. Помня многото проблеми, които имах - включително и с родопския си „език“. Помня чувството на самота и пренебрежнатост... Но имах късмет - срещнах добри хора. И възпитателя ми г-н Вълев, и учителите ми. А и децата от класа бяха дружелюбно настроени и помогнаха да преодолеем стреса от раздялата с близките.

- Чувствахте ли се непълноценен спрямо останалите деца от гимназията?

- Може би не чак непълноценен, но все пак... Истината е, че ми костваше много усилия, за да се приспособя. И много труд. Участвувал съм в по 3, 4, 5 школи и кръжоци, олимпиади, семинари и какво ли не още. И в 9-10 клас вече имаше резултат.

- Това за упоритост ли говори? Или за амбиция?

- Виджте, излязъл съм от село 14-годишен, а тази година ще навърша половин век. 36 години, особено в началото разбира се, е трябвало да се блъскам и справям сам. И мисля, че съм се справил. Това не може да стане нито без упоритост, нито без амбиция. Всъщност животът ми дотук е преминал в опити да се докажа - пред другите, но най-вече пред себе си.

- Наследство ли са Ви тези качества или сам си ги изграждахте, принуден от обстоятелствата?

- Упоритостта и амбицията мисля, че съм наследил от баща си. Той е дърводелец и е точно такъв в живота и професията си. А животът ме е накарал да доразвия тези страни от характера си.

- А от майка си какво взехте?

- О, тя беше един изключително добродетелен човек. Много почтен, много нежен и внимателен. От нея съм запомнил, че трябва да правиш добро винаги, когато можеш, никога да не мислиш лошо другиму. И че трябва

да бъдеш честен, за да те уважават.

- Казахте, че резултатите от

упорития Ви труд в гимназията са се проявили в 9-10 клас. Какво означаваше това на практика?

- Може да се каже, че имаше едно класно по математика в 9 клас, което стана „преломно“ за мен. Дотогава получавах четворки, петици. Но в този час учителката съобщи, че който реши дадените задачи, може да се обади, тя ще му даде още една и ако реши и нея, ще му пише шестлица за годината. Реших си ги аз, но си мълча. Един се обади, втори, трети и аз изведнъж се чувам, че казвам тихичко: „Другарко, може ли и на мен?“ Даде ми тя нова задача, реших я за 2-3 минути и получих обещаната шестлица. От там се „отпуших“ може да се каже. След това учителката вече ме ползуваше като „помощник“ - давах консултации, помагах...

- В Софийския университет сигурно Ви е било по-леко след „отпушването“...

- Що се отнася до обучението - да. Имах наистина сериозна подготовка и знания. Но в битово отношение... Първите няколко дни спях на гарата, докато си намеря квартира. Бригадата ми дойде като спасение. Но после нещата потръгнаха, намерих си квартира, приятели.

- Контактен човек ли сте?

- Не мисля, че съм много контактен. Не съм от хората, които се чувстват добре във всяка компания, колкото и да са непознати хората в нея. По-свободно се чувствам сред познати и близки. Може би тук освен характера ми, причината е и в професията. Свикинал съм да оглеждам нещата, да ги преценявам, да обмислям, да се съобразявам с много неща.

- Това не е ли мнителност?

- Според мен - не. Не съм мнителен - просто обичам да съм наясно. И животът ме е научил така.

- В такъв случай не сте от хората, които бързо вземат решения?

- И с това не съм съгласен. Ще ви кажа само, че със съпругата ми се оженихме един месец, след като се запознахме. И това ако не е бързо решение... А то беше най-важното в живота ми.

- Правилно ли беше?

- Напълно. Семейството е едно от най-хубавите неща, които съм създал, съвместно със съпругата, разбира се. И децата. Не е много удобно да го казвам, но имам чудесни деца. Дъщерята завърши с пълно отличие ВИАС и сега е архитект, съвсем наскоро се омъжи щастливо. Синът ми също е във ВИАС, но специалност „Вик“ и също има много висок

успех!

- А как взехте решение да се върнете в Смолян? Нямахте ли избор?

- Имах - завърших с доста добър успех СУ и имах право на избор при разпределението. Но в комисията имаше и смолянски представител, който ми обеща направо „неземни“ неща - че ще преподавам в Учителския институт, веднага ще ми дадат апартамент... Като се прибави към тези чудеса и фактът, че си обичам родния край - не ми беше трудно да взема решение.

- И то ли беше толкова правилно?

- Нямам представа как би потръгнал животът ми, ако бях заминал другаде. Но не съжалявам и за момент за избора си да се върна. Което няма нищо общо с изпълнението на обещанията. В Смолян не само че не ме очакваше апартамент, но нямаше и работа. Не в Учителския институт - никъде. Затова съм благодарен на бившия директор на гимназията г-н Неделчев, който ми се довери, въпреки младостта и неопитността ми и ме взе.

- 28 години сте си все там. Как преминаха те?

- Сега вече съм поуспокоил „топката“. Но първите години бяха като в гимназията в Пловдив - много труд и амбиции, за да се утвърдя, да се докажа. По цял ден съм бил там - часове, курсове, кръжоци, ТНТМ. Още щом минаха задължителните 5 години, защитих втори клас квалификация, а това става с много четене. След това чрез публикации взех и първи клас квалификация.

- Не е ли малко тъжно - все четене, четене, доказване...

- Сега, ако трябва да започна отначало, бих се позамислил наистина. Макар че не обичам да се

върщам назад, да съжалявам, да се вайкам. Учиш се от грешките си и гледаш напред - това е. Но истината е, че животът ми дотук е четене, четене, четене, труд. Всъщност, учениците са ме карали да се развивам.

- А има ли я още тръпката, искрата?

- Мисля, че още я има. Може да не е толкова ярка, но я има. Само че не я виждам насреща си...

- Толкова ли са отчайващи учениците?

- Зависи кой какво разбира под отчайващи. Мен лично ме притеснява липсата на всякакво трудолюбие, любознателност, ако щете, у повечето у тях. Да, имам много силни деца, но и тях ги задоволява учебният материал, четат само това, което би им осигурило висока бележка... Някои пък са направо отчайващо мързеливи - нито четат, нито пишат, нито слушат. Решавали сме една задача 4-5 пъти, вдигаш ученик и той дори не може да започне...

- Това вбесява ли Ви?

- Вбесява ме, разбира се. Има много ситуации, които, както се казва, ме изкарват от кожата. Но се старая да запазвам самообладание. Само че това вътрешно изживяване на нещата води до голямо психическо износване. И това е най-тъжното - стремиш се да дадеш всичко от себе си като учител, като си се подготвял непрестанно и с цената на много жертви, за да бъдеш максимално полезен, а насреща ти... А в нашата професия резултат може да се получи само ако има труд и желание и от двете страни на катедрата.

- Какво е най-важното, което трябва да научи едно дете, ако наистина иска да се занимава с математика?

- Да мисли. И да си задава въпроси - защо, защо? Да търси връзката, да анализира...

- Какво има в живота Ви извън математиката? Обичате ли да четете художествена литература, да гледате филми, да спортувате?

- Жена ми чете страшно много и ако сега ви кажа, че и аз чета много художествена литература, ще ме опровергае веднага. Лошото е, че и филмите ги гледам като математик и ме дразнят алогичността и неточността. Обичам приятни и леки занимания. И да карам ски.

- Домошар ли сте? Как сте с домакинските задължения?

- Домошар би било пресилено да се каже. В домакинството си

изпълнявам мъжките задължения - у нас например досега техник не е влизал. Но с женските работи ме няма много.

- Да си представим следната ситуация. Съпругата Ви заминава за 6 месеца някъде. Как ще се справите?

- Честно казано - трудно. Особено след последните 2 години, в които жена ми е безработна и ми създава наистина прекрасни условия за живот и работа. Е, няма чак да умра от глад, но ще ми е тежко.

- Как се отнася един математик към парите? Правите ли си сметката?

- Мисля, че са малко тези, които могат да си позволят да не си правят сметката. Но не съм стиснат. Мога да „хвърля“ примерно 1000 лв. в хубава компания с приятели, за да си пийнем, да се повеселим...

- Напиват ли се математиците?

- Аз лично веднъж почти се напих - когато се ожених.

- Направо ме възхитихте с този един път...

- Сега, като математик, ще Ви кажа, че първо вие не ми зададохте въпроса точно формулиран. Защото аз лично разбирам под напиване да си загубиш паметта, да падаш, да се въргалаш и т.н. За такова напиване говоря. Иначе си пийвам най-вече ракийка. Но и от други питиета не се отказвам.

- Жените имат ли място в живота на един математик? Как реагирате на хубава жена?

- Че ние не сме ли хора? А на хубава жена просто се възхищавам, като всеки друг.

- Подлагате ли я на анализ или си пускате само емоциите?

- Е, чак дотам да ни изкарате деформирани - разбира се, че не анализираме красотата. Просто ѝ се наслаждаваме.

- Съжалявате ли за нещо в живота си?

- За загубеното, поне за мен, време, в което бях директор на гимназията - 7 години. И когато запушвах дупки по бюра и президиуми. Но не се срамувам. Други ще кажат доколко съм бил полезен.

- А мечтае ли за нещо математикът Домбашов?

- Да. За здраве на всички ни. И за внуци.

Разговора води
Мая ЯНКОВА